

Na osnovu člana 32. stav 7. Zakona o veterinarstvu ("Službene novine Federacije BiH" broj 46/00) federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva donosi

Pravilnik

o uslovima koje mora ispunjavati objekat i mjesto za sakupljanje i neškodljivo uništavanje životinjske lešine, konfiskata i proizvoda životinjskog porijekla namijenjenog utilizaciji i prijevozno sredstvo namijenjeno za njihovo sakupljanje i prijevoz

POGLAVLJE I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

(1) Ovim pravilnikom propisuju se uslovi koje mora ispunjavati mjesto i objekat za sakupljanje i neškodljivo uništavanje životinjske lešine i otpada životinjskog porijekla i prevozno sredstvo namijenjeno za njihovo sakupljanje i prijevoz.

(2) Mjesto i objekti iz stava (1) ovog člana su objekti za utilizaciju, kafilerija (spalionica), jama grobnica i groblje za životinje.

Član 2.

(Izuzetak)

(1) Odredbe ovog Pravilnika ne odnose se na uklanjanje životinjskog otpada kontaminiranog radioaktivnim tvarima, otpad od prerađene kože, flotat uređaja za pročišćavanje otpadnih voda iz klaonice i otpad iz domaćinstva.

(2) Izmet, sadržaj probavnih organa i urin životinjskog porijekla ne smatraju se životinjskim otpadom.

Član 3.

(Definicije)

U ovom Pravilniku pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

1. **životinjska lešina** – uginula, mrtvorodena ili pobačena životinja i životinja ubijena u postupku sprječavanja, suzbijanja i iskorjenjivanja bolesti na određenom području ili u nekoj populaciji;

2. **otpad životinjskog porijekla** je životinjski trup i sastavni dijelovi životinjskog tijela koji nisu namijenjeni ili nisu ispravni za ishranu ljudi i zdravstveno neispravni prehrambeni proizvodi životinjskog porijekla (engl. ABP/AW):

- a) konfiskat – organ i dijelovi trupla zaklanih životinja koji je veterinarsko-zdravstvenim pregledom ocijenjen zdravstveno neispravnim;
- b) sporedni nejestivi nusproizvodi klanja, rasijecanja i obrade – organi i tkiva zaklanih životinja koje ne ubrajamo u meso u širem smislu riječi;
- c) tkiva visokog rizika goveda, ovaca i koza- tkiva specificirana u Aneksu IV Odluke kojom se utvrđuju mjere za sprečavanje, kontrolu i iskorjenjivanje transmisivnih spongiformnih encefalopatija („Službeni glasnik BiH“, broj 31/03);

- d) krv zaklanih životinja koja se ne upotrebljava za ljudsku prehranu ni za preradu u hemijskoj, farmaceutskoj i drugoj industriji;
- e) životinjski proizvodi koji nisu ispravni za ljudsku prehranu;
- f) otpad iz valionice;
- g) ostali otpad životinjskog porijekla.

3. proizvođač otpada životinjskog porijekla – korisnici klaonica, objekata za rasijecanje, obradu i preradu mesa, ribe, rakova, školjki, puževa i žaba, sortiranje i preradu jaja, obradu, doradu i preradu crijeva, proizvodnju ovitaka životinjskog porijekla, objekata za hlađenje, zamrzavanje i uskladištenje proizvoda životinjskog porijekla, valionica, tržnica, prodavnica mesa, ribarnica, objekata javne prehrane, objekata za uzgoj i držanje životinja, zoološki vrtovi, lučki terminali, granični prijelazi, prijevoznici životinja i životinjskih proizvoda i drugi objekti i mjesta u kojima nastaju životinjske lešine i otpad životinjskog porijekla;

4. skupljanje životinjskog otpada – organizovana djelatnost redovnog, stalnog i sigurnog skupljanja životinjskih lešina i otpada životinjskog porijekla s mjesta za prihvat, drugih mjesta nastajanja i njegova otprema u sabiralište ili neposredno na mjesto neškodljivog uništavanja;

5. higijeničarska služba - služba koja stalno i sigurno obavlja skupljanje životinjskog otpada;

6. skupljač životinjskih lešina i otpada životinjskog porijekla – pravno lice kome su povjereni poslovi skupljanja životinjskog otpada na određenom području;

7. utilizacija - dozvoljeni postupak neškodljivog iskorištenja lešina, konfiskata, određenih nejestivih nusproizvoda klanja, rasijecanja, obrade i prerade mesa, ribe, divljači, mlijeka, jaja, meda, preradom u proizvode namijenjene za ishranu životinja ili industrijsku upotrebu koja se obavlja u određenim objektima za utilizaciju;

8. neškodljivo uklanjanje - propisani postupak neškodljivog uklanjanja lešina, konfiskata, određenih nejestivih nusproizvoda klanja, rasijecanja, obrade i prerade mesa, ribe, divljači, mlijeka, jaja, meda, prerada u proizvode namijenjene za ishranu životinja ili industrijsku upotrebu kada se iz veterinarsko-zdravstvenih razloga i radi zaštite zdravlja ljudi ne smiju ili se ne mogu iskoristiti daljom preradom, a što se obavlja u odobrenom objektu za neškodljivo uklanjanje (spaljivanje), zakopavanje u groblju za životinje ili jami grobnici.

POGLAVLJE II. USLOVI ZA OBJEKTE, MJESTA I PRIJEVOZNA SREDSTVA

Član 4.

(Objekat za spaljivanje i utilizaciju)

1. Lešina životinje oboljele od zarazne bolesti i proizvod porijeklom od životinje oboljele od zarazne bolesti i valionički otpad moraju se učiniti neškodljivim u objektima za spaljivanje.
2. Neškodljivo iskorištavanje lešine, konfiskata, određenih nejestivih nusproizvoda klanja, rasijecanja, obrade i prerade mesa, ribe, divljači, mlijeka, jaja i meda preradom u proizvode namijenjene za ishranu životinja ili industrijsku upotrebu obavlja se u objektima za utilizaciju.
3. Objekti iz st. (1) i (2) ovog člana moraju ispunjavati uslove propisane Odlukom o nusproizvodima životinjskog porijekla i njihovim proizvodima koji nisu namijenjeni ishrani ljudi („Službeni glasnik BiH“ broj 19/11) i Pravilnikom o utvrđivanju veterinarsko-zdravstvenih uslova za odlaganje, korištenje, sakupljanje, prevoz, identifikaciju i sljedivost, registraciju i odobravanje pogona, stavljanje na tržište, uvoz, tranzit i izvoz nusproizvoda životinjskog porijekla i njihovih proizvoda koji nisu namijenjeni ishrani ljudi („Službeni glasnik BiH“ broj 30/12).

4. U izuzetnim slučajevima, ako nije osigurano obavljanje poslova utilizacije i spaljivanje leševa i proizvoda životinjskog porijekla porijeklom od životinja oboljelih od zaraznih bolesti i valioničkog otpada prema odredbama člana 33. Zakona o veterinarstvu ("Službene novine Federacije BiH", broj 46/00), higijeničarska služba općine preuzima i prevozi lešine, određene nejestive nusproizvode klanja, konfiskate i valioničke otpatke radi neškodljivog uništavanja u jami grobnici ili groblju za životinje gdje se neškodljivo uklanjaju zakopavanjem ili spaljivanjem u jami grobnici ili stočnom groblju.

Član 5. **(Higijeničarska služba)**

Higijeničarska služba iz člana 4.ovog Pravilnika mora:

1. biti organizovana i opremljena tako da je osigurano stalno i sigurno uklanjanje životinjskih lešina i otpada životinjskog porijekla (dostupnost 24h tokom cijele godine);
2. biti dostupna držaocima životinja i drugim korisnicima i imati održiv sistem prijavljivanja uginuća životinja: telefon, e mail, faks;
3. vršiti uklanjanje leševa i drugog životinjskog otpada i leševa bez odlaganja sa seoskih gazdinstava i farmi;
4. radi utvrđivanje uzroka uginuća životinje odmah obavještavati nadležnu veterinarsku stanicu i kantonalnu veterinarsku inspekciju.

Član 6. **(Stočno groblje i jama grobnica)**

- (1) Objekat stočnog groblja ili jama grobnica mora se graditi na lokaciji na kojoj ne ugrožava zdravlje životinja, javno zdravlje i životnu sredinu i mora zadovoljavati slijedeće uslove:
 1. da je izgrađeno van naseljenog mjesta i na području koje urbanističkim planom nije predviđeno za izgradnju stambenih objekata, industrijskih objekata i objekata za proizvodnju, držanje i promet životinja;
 2. mora imati prilazni put i da postoji mogućnost ograđivanja tako da je onemogućen prilaz životinjama;
 3. na odabranoj lokaciji ne smije ugrožavati životnu sredinu: vodu, zrak, zemljište, biljke i životinje odnosno mjesta od posebnog javnog interesa;
 4. da je dovoljno udaljen od poljoprivrednih površina, farmi, objekata za uzgoj životinja, klaonica, mljekara i drugih objekata za proizvodnju hrane i hrane za životinje;
 5. da je lokacija stabilna, ravna do blago nagnuta (2-50), da nije podložna poplavama i da se ne nalazi na području s visokim nivoom podzemnih voda, te da je udaljena od vodotoka i vodnih akumulacija, prirodnih izvorišta vode i objekata za snabdijevanje vodom stanovništva.
- (2) Na odabir lokacije za izgradnju jame grobnice ili stočnog groblja utiču faktori koji mogu biti pedološki, klimatski i ekološki: flora i fauna, prisustvo izvora i izvorišnih zona, klimatski faktori (padavine, poplave), količine nusproizvoda životinjskog porijekla/životinjskog otpada koje treba zbrinuti, javno zdravlje, raspoloživa i potrebna materijalna sredstva, vlažnost i ocjeditost tla, maksimalni nivo podzemnih voda, udaljenost od vodotoka i vodnih akumulacija, tip i kvalitet zemljišta, pristupačnost i komunikacijska povezanost terena, poroznost i vodopropusnost tla, stabilnost i nagib terena, kulturne navike i običaji lokalnog stanovništva, prisustvo urbanih, poljoprivrednih, industrijskih, zaštićenih i drugih površina koje moraju biti na određenoj udaljenosti od lokacije u skladu sa propisima o građenju, vodama i zaštiti okoline.

- (3) Kod odabira lokacije za izgradnju trajnog objekta stočnog groblja i betonske jame grobnice, osim navedenih karakteristika u stavu (2) ovog člana mora se provesti geotehničko istraživanje u cilju definisanja neophodnih kvalitativnih karakteristika tla bitnih za projektovanje i izgradnju objekata. Prilikom ovih istraživanja posebnu pažnju treba obratiti na stabilnost terena i njegove hidrogeološke karakteristike.

Član 7.

(Izgradnja stočnog groblja i jame grobnice)

- (1) Pri izgradnji stočnog groblja ili jame grobnice potrebno je obezbijediti:
1. da je debljina sloja zemlje kojim je prekriven otpad životinjskog porijekla minimalno 1 metar;
 2. da je dubina jame grobnice najmanje 4 do 5 metara, a dno jame grobnice najmanje 1 do 2 metra iznad najvišeg nivoa podzemnih voda;
 3. da se bočni zidovi jame grobnice grade od čvrstog materijala i moraju da budu zidani tako da propuštaju tečnost osim ako se gradi jama grobnica potpuno nepropusna od dvostruko armiranog vodonepropusnog betona kvalitete MB 30 (C 25730);
 4. da je prostor oko jame grobnice širok najmanje 50 cm i izgrađen od čvrstog materijala s padom prema okolnom terenu;
 5. da jama grobnica mora imati gornju ploču od čvrstog materijala s poklopcem koja mora biti uzdignuta od okolnog terena, a poklopac takve konstrukcije da onemogućava izlaženje neprijatnih mirisa i da može da se zaključava.
- (2) Jama grobnica i stočno groblje mora biti ograđena, obilježena i imati odgovarajući ulaz za prijem vozila i ljudi sa dezinfekcionom barijerom za dezinfekciju točkova i dezinfekciju vozila.
- (3) Ulaz mora biti kontrolisan na način da se sprječava ulazak neovlaštenih lica i životinja.
- (4) Objekat mora posjedovati infrastrukturu za čuvanje opreme i dezinfekcionih sredstava kao i natkriven prostor s pripadajućom nepokretnom i pokretnom opremom potrebnom za utvrđivanje uzroka uginuća životinja.
- (5) Na lokaciji mora biti obezbijeđen dovod higijenski ispravne vode za piće i odvod otpadnih voda, u skladu s propisima kojima se uređuje vodoprivreda, odnosno zaštita životne sredine.
- (6) Dužina i širina jame grobnice određuje se prema količini materijala (leševa) za koju je namijenjena ,a pri tom se primjenjuju sljedeći parametri:
- u jami dubine 3.5 m i širine 3.5 m širine moguće je smjestiti sljedeće količine po zapremini:
 - 1.5 m³ : 1,000 leševa brojlera,
 - 2.8 m³ : 1,000 ćurki,
 - 1,5 m³ : 5 leševa odraslih ovaca,
 - 2.63 m³: 1 leš odrasle krave
 - 1.19-1.5, odnosno 2.3 m³ : 5 leševa tovljenika - odraslih svinja.
- (7) Grafički prikaz poprečnih presjeka jame i rova za zbrinjavanje leševa uginulih životinja i drugog životinjskog otpada zakopavanjem nalazi se u Prilogu ovog Pravilnika i čini njegov sastavni dio.

Član 8.

(Prijevozna sredstva)

1. Životinjski otpad otprema se do mjesta zbrinjavanja specijalizovanim prijevoznim sredstvom koje mora ispunjavati uslove propisane propisima iz člana 4. stav (3) ovog Pravilnika.
2. Specijalizirano prijevozno sredstvo se ne može koristiti u druge svrhe, a nakon istovara životinjskog otpada mora se očistiti, oprati, dezinfikovati i dezodorisati.

POGLAVLJE III. EVIDENCIJE

Član 9.

(1) Objekti iz člana 1. ovog Pravilnika vode evidenciju o neškodljivom uništavanju životinjskih lešina i otpada životinjskog porijekla. Evidencija se može voditi i elektronskom obradom podataka.

(2) Evidencija iz stava (1) ovog člana obavezno sadrži podatke o:

- datumu i mjestu odlaganja ili zakopavanja,
- količini (broj), vrsti, kategoriji i porijeklu životinjskih leševa koji su odloženi ili zakopani,
- količini i vrsti životinjskog otpada koji je odložen ili zakopan (tkivo visokog rizika i preostali otpad goveda, ovaca i koza i zarazni materijal životinjskog porijekla ,otpad od svinja, peradi i od riba, iz valionica i ostali otpad),
- svakom proizvođaču životinjskog otpada.

(3) Objekti iz člana 1 ovog Pravilnika dužni su kvartalno izvijestiti o odloženom ili zakopanom životinjskom otpadu po vrstama i količini i odloženim ili zakopanim životinjskim lešinama dostavljati kantonalnom ministarstvu nadležnom za poslove veterinarstva i Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

POGLAVLJE IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 10.

Stvaranjem uslova za zbrinjavanje životinjskog otpada u objektu za utilizaciju i spaljivanje nejestivih proizvoda i leševa životinja oboljelih od zaraznih bolesti i proizvoda životinjskog porijekla porijeklom od životinja oboljelih od zarazne bolesti i valioničkog otpada prestaje da važi odredba člana 4. stav. (4) ovog Pravilnika.

Član 11.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objave u „Službenim novinama Federacije BiH“.

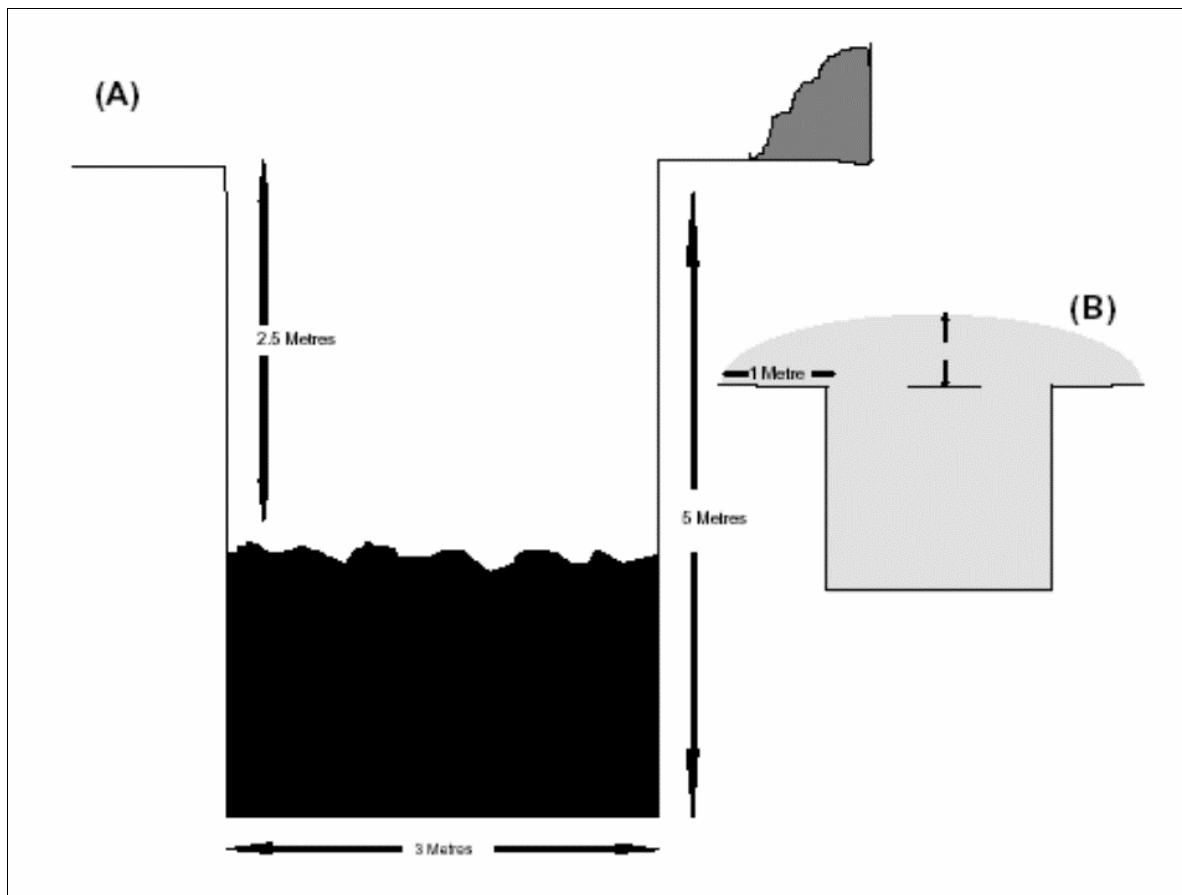
Broj:

Sarajevo

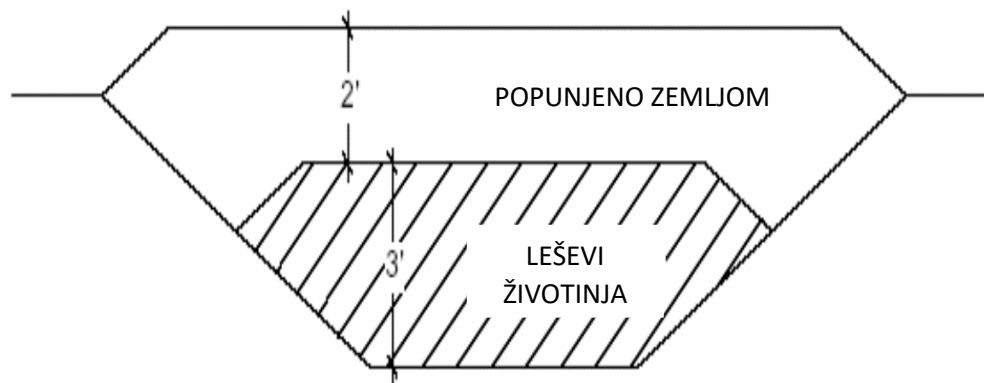
M I N I S T A R

mr.sci. Šemsudin Dedić

Grafički prikaz poprečnih presjeka jame i rova za zbrinjavanje leševa uginulih životinja i drugog životinjskog otpada (ABP) zakopavanjem

Poprečni presjek jame za zbrinjavanje leševa uginulih životinja i drugog životinjskog otpada (ABP) zakopavanjem

Poprečni presjek rova za zbrinjavanje leševa uginulih životinja i životinjskog otpada (ABP) zakopavanjem